

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія
**МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО**

Випуск 31

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Головний редактор:** **Пойда-Носик Ніна Никифорівна** – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
- Відповідальний секретар:** **Дроздовський Ярослав Петрович** – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
- Члени редколегії:** **Брензович Катерина Степанівна** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
- Верхоглядова Наталія Ігорівна** – доктор економічних наук, професор, академік АЕН України, директор навчально-наукового інституту менеджменту, економіки та фінансів ПРАТ ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»
- Газуда Михайло Васильович** – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки і підприємництва ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
- Король Марина Михайлівна** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
- Кушнір Наталія Олексіївна** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету
- Лещук Галина Василівна** – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і аудиту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
- Палінчак Микола Михайлович** – доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
- Приходько Володимир Панасович** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
- Слава Світлана Степанівна** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
- Химинець Василь Васильович** – доктор економічних наук, завідувач відділу досліджень Західного регіону в місті Ужгороді центру регіональних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень
- Цалан Мирослава Іванівна** – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
- Гайек О.** – доктор економічних наук, професор факультету управління та економічних досліджень, Вища школа Ягеллонська в м. Торун (Чехія)
- Ліпкова Л.** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Братиславського економічного університету (Словаччина)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

Науковий вісник Ужгородського національного університету.

Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»

включено до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (категорія «Б») на підставі Наказу МОН України від 2 липня 2020 року № 886 (Додаток № 4).

Галузь науки: економічні.

Спеціальності: 051 – Економіка; 071 – Облік і оподаткування; 072 – Фінанси, банківська справа та страхування; 073 – Менеджмент; 075 – Маркетинг; 292 – Міжнародні економічні відносини.

Затверджено до друку та поширення через мережу Інтернет відповідно до рішення Вченої ради Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»

(від 27 серпня 2020 року протокол № 4)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ серія КВ № 21015-10815Р,
видане Державною реєстраційною службою України 29.09.2014 р.

ЗМІСТ

Бойченко К. С. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ІНТЕГРОВАНОСТІ.....	7
Гетманенко О. О. АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ І ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СВІТОГОСПОДАРСЬКОГО РОЗВИТКУ.....	12
Дербаль Ю. Ю. ПОТРЕБА СУЧАСНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ЕКОСИСТЕМНОГО УПРАВЛІННЯ НА ЗАСАДАХ ЗАЛУЧЕННЯ УКРАЇНИ ДО МІЖНАРОДНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ВКЛЮЧЕННЯ ПОСЛУГ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ У МЕХАНІЗМ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	19
Журавльова Ю. О. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СФЕРИ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ.....	23
Згалат-Лозинська Л. О. ІННОВАЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ТА ІНСТИТУЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ ПОРІВНЯННЯХ.....	28
Каїра Л. Г., Кобилянська Л. М. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	36
Карпюк К. І. ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ВІД МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ.....	41
Ковбатиюк М. В., Ковбатиюк Г. О. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЕКСПОРТУ РІЗНИХ КРАЇН СВІТУ.....	47
Кордзая Н. Р. СТАН РОЗВИТКУ СТАНДАРТИЗАЦІЇ В СВІТІ.....	54
Малишко Є. О. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО НАКОПИЧУВАЛЬНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	59
Маньківський Ю. Р., Томчук О. Ф. ПОРІВНЯННЯ АВТОМОБІЛЬНОГО РИНКУ УКРАЇНИ І РОЗВИНЕНИХ КРАЇН ЄС.....	67
Мовсесян А. С. РОЗВИТОК СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА ЄС В ТОРГІВЛІ МЕДИЧНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ.....	75
М'ячин В. Г., Холод О. Г., Мирошниченко О. В. СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ІННОВАЦІЙНО АКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК СКЛАДОВОЇ ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	83
Путінцев А. В., Горлач А. С. ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	90
Piatkov Artem, Rodionova Tatiana IMPACT OF FOREIGN INVESTMENT RETURNS ON THE FOREIGN ECONOMIC POSITIONS OF GEORGIA, MOLDOVA AND UKRAINE.....	94

УДК 339.13.017 (100): 629.33/36
DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-31-11>

Маньківський Ю. Р.
магістр

Вінницького національного аграрного університету

Томчук О. Ф.

кандидат економічних наук, доцент кафедри аналізу та статистики
Вінницького національного аграрного університету

Mankivskiy Yurii

Master

Vinnitsia National Agrarian University

Tomchuk Olena

Candidate of Economic Sciences,

Senior Lecturer at Department of Analysis and Statistics

Vinnitsia National Agrarian University

ПОРІВНЯННЯ АВТОМОБІЛЬНОГО РИНКУ УКРАЇНИ І РОЗВИНЕНИХ КРАЇН ЄС

Анотація. У статті розкрито чинники, які впливають на успіх діяльності українських автодилерів. Проаналізовано динаміку продажів нових автомобілів в Україні у 2018–2019 рр. за брендами. Визначено концентрацію легкових автомобілів на 1 000 жителів в Україні, економічно розвинених країнах і країнах ЄС. Приділено особливу увагу вторинному ринку легкових автомобілів України. Проведено порівняння середнього віку автомобілів в Україні зі світом, найбільш продаваних авто в Україні та Європейському Союзі. Визначено топ-20 вживаних автомобілів у 1 кварталі 2020 р. Розкрито вплив спалаху Covid-19 і впровадження карантину на автомобільний ринок країн Європейського Союзу. Визначено найбільші світові автоконцерни, продажі яких перевищили мільйон одиниць. Виявлено особливості розвитку світового автомобільного ринку в сучасних умовах. Обґрунтовано розвиток ринку легкових автомобілів екологічно чистих моделей.

Ключові слова: автомобілі, Європейський Союз, вживані авто, динаміка, тенденції, Covid-19, електрокари.

Вступ та постановка проблеми. Суспільство на цьому етапі економічного розвитку переживає епоху глобальної машинізації, яка продовжується вже декілька століть. Одним з наслідків цього є те, що сьогодні великий відсоток споживачів більшості країн світу може дозволити собі наявність легкового автомобіля. Саме тому впродовж декількох останніх десятиліть автомобільна промисловість стала однією з провідних галузей економіки багатьох держав.

Світовий автомобільний ринок включає регіональні автомобільні ринки та ринки окремих країн, на яких діють основні транснаціональні корпорації автовиробників. Автомобільна галузь безпосередньо впливає на технічний прогрес і краще багатьох статистичних викладів свідчить про платоспроможність населення, отже, про рівень життя.

Автомобільна промисловість, будучи, з одного боку, великим споживачем матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, а з іншого боку, одним з основних виробників промислової продукції, відіграє важливу роль у розвитку суспільного виробництва та економіки країни загалом [1].

Таким чином, виявлення основних тенденцій становлення та розвитку українського автомобільного ринку, його специфіки та головних особливостей є актуальним у науково-теоретичному та практичному аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на те, що автомобільний ринок України останнім часом посідає одне з провідних місць в економіці країни, кількість робіт, присвячених українському ринку легкових автомобілів, є досить обмеженою. Більшість таких робіт містять загальні огляди ринку або розгляд діяльності окремих компаній-виробників чи конкретних автодилерів. Як правило, такі публікації містяться в періодичних виданнях. Повноцінний аналіз стану ринку легкових автомобілів України, його специфічних особливостей та

виявлення різноманітних факторів і чинників, які впливають безпосередньо на функціонування цього ринку, представлений у закритих або платних дослідженнях. Необхідно також відзначити збірники Держкомстату, де представлена деяка статистика щодо вітчизняного автомобільного ринку, проте повні аналітичні матеріали в них теж відсутні. Таким чином, дослідження стану автомобільного ринку України є необхідною умовою для розуміння ситуації, що відбувається на цьому ринку загалом, а також для виявлення основних тенденцій, динаміки та емоції ринку й стану конкурентного середовища.

Метою статті є аналітичне дослідження ринку продажу нових і використовуваних автотранспортних засобів в Україні та світі для встановлення тенденцій його розвитку та впливу факторів на його зміну.

Результати дослідження. Автомобіль забезпечує високу мобільність людини, ефективність праці, визначає сучасний спосіб життя суспільства. Він є показником рівня забезпеченості матеріальними засобами як окремої людини (його власника), так і суспільства або держави загалом (в цьому разі йдеться про автозабезпеченість населення країни).

Світовий ринок легкових автомобілів може бути представлений такою схемою: Автовиробник → Імпортер → Дилер → Субдилер → Експортер → Споживач [2].

Відповідно до цієї схеми, ринок легкових автомобілів характеризується багаторівневою системою розподілу товару від виробника до кінцевого споживача, в якому беруть участь також імпортер, дилер, субдилер та експортер. Імпортером є покупець легкових автомобілів, дилером – підприємець або фірма, що закуповує товар оптом і перепродає в роздріб, субдилерами є агенти, які здійснюють посередницькі операції між дилером та покупцем, експортером же є сторона, яка купляє готові легкові автомобілі та представляє їх уже безпосередньо споживачу ринку.

О. Луценко виділяє чинники, які впливають на успіх діяльності українських автодилерів. До таких чинників слід віднести [3, с. 14]:

- стабільність економічної і політичної ситуації в державі;
- популярність бренду;
- ціноутворення;
- комплекс супутніх послуг;
- стабільність/прогнозованість ринку;
- маркетингова активність дилерів.

Для формування уявлення про структуру ринку легкових автомобілів в Україні скористаємось даними інформаційно-аналітичної групи автопродажів AUTO-Consulting, відповідно до яких зусиллями всіх автомобільних операторів у 2019 р. вдалося реалізувати в Україні 89,4 тис. нових легкових автомобілів, що на 14 % перевищує показник 2018 р. Однак слід зазначити, що у цілої низки автомобільних трейдерів показники зростання були значно вищі, а в грудні 2019 р. автодилери фіксували справжній бум зростання, що перебував на рівні 45 % (табл. 1) [4].

Дані табл. 1 свідчать про те, що найбільш вдалими 2019 р. став для бренду “Renault”. Дилери французької марки змогли продати на 69% більше легкових автомобілів, ніж у 2018 р., і міцно посіли перше місце продажів в Україні.

Друге місце по продажах нових авто посіла “Toyota”, дилерам якої вдалося підвищити продажі на 31 %.

Третє місце посідає корейський бренд “KIA”. Корейський бренд за рік наростив продажі автомобілів в Україні на 58 % і піднявся в списку автовиробників на 4 позиції.

Досить висока динаміка продажів спостерігалась також по автомобілях “Skoda”, яким вдалося збільшити продажі у 2019 р. на 15 %. “Nissan” і “Hyundai” зберегли колишні показники продажів на українському ринку.

Ще одним проривом 2019 р. можна сміливо назвати стрімке зростання продажів автомобілів “Peugeot”. За підсумками 2019 р. дилери “Peugeot” змогли не тільки увійти в топ-10 українського авторинку, але й поліпшити свої позиції відразу на 5 пунктів.

Варто відзначити спад продажів на 24 % у “Volkswagen”. У преміальному сегменті у 2019 р. статус бренду № 1 завоював “BMW”. Дилери «баварців» додали в продажах 22 %.

Помітно зросли продажі у “Mitsubishi”. Японський бренд фінішував з показником +11%. Наростили продажі також дилери “Citroen”, “Chery”, “LandRover”, “Fiat” і “Volvo”, а з огляду на оптимістичне завершення 2019 р. це ще далеко не межа зростання. Є всі підстави висхідного тренду автопродажів у 2020 р.

З проведеного аналізу рейтингу найбільш популярних брендів на українському первинному ринку автомобілів бачимо, що продукція вітчизняного автопрому не користується популярністю, загалом ситуація на ринку вітчизняного автомобілебудування є критичною й потребує виваженої державної підтримки.

Представлену вище інформацію зобразимо на рис. 1.

Отже, ринок нових легкових автомобілів почав 2020 р. із росту. Так, у січні український автопарк поповнили майже 7,1 тис. нових легкових авто, що на 35 % більше, ніж роком раніше [5].

У квітні 2020 р. українці придбали та поставили на облік 3,7 тис. нових легкових авто, або майже вдвічі менше, ніж у 2019 р.

Порівняно з березнем продажі впали на 41% (продано 6,2 тис. авто). У лютому продано 7 тис., а в січні – 7,1 тис. автомобілів.

Попри різке падіння кількості реєстрацій нових машин, третій місяць поспіль залишається незмінною трійка ліде-

Таблиця 1

Продажі нових автомобілів в Україні у 2018–2019 рр. за брендами

Марка авто	2018 рік		2019 рік		Темп змін, 2019/2018 рр.
	продаж, од.	частка	продаж, од.	частка	
RENAULT	8 691	11,09 %	14 650	16,38 %	68,57 %
TOYOTA	9 631	12,29 %	12 624	14,11 %	31,08 %
KIA	4 811	6,14 %	7 603	8,50 %	58,03 %
SKODA	5 393	6,88 %	6 214	6,95 %	15,22 %
NISSAN	5 189	6,62 %	5 317	5,94 %	2,47 %
HYUNDAI	4 877	6,22 %	5 118	5,72 %	4,94 %
VOLKSWAGEN	6 185	7,89 %	4 698	5,25 %	-2 404,0 %
PEUGEOT	2 190	2,79 %	2 655	2,97 %	21,23 %
SUZUKI	2 618	3,34 %	2 618	2,93 %	0,0 %
MAZDA	3 033	3,87 %	2 568	2,87 %	-15,3 %
BMW	1 980	2,53 %	2 414	2,70 %	21,92 %
MITSUBISHI	2 129	2,72 %	2 366	2,65 %	11,13 %
MERCEDES-BENZ	2 401	3,06 %	2 248	2,51 %	-6,4 %
LEXUS	1 472	1,88 %	1 712	1,91 %	16,30 %
FORD	2 577	3,29 %	1 707	1,91 %	-33,8 %
AUDI	2 790	3,56 %	1 700	1,90 %	-3907,0 %
CHERY	1 209	1,54 %	1 672	1,87 %	38,30 %
CITROEN	1 366	1,74 %	1 617	1,81 %	18,37 %
FIAT	900	1,15 %	1 260	1,41 %	40,00 %
LAND ROVER	753	0,96 %	1 109	1,24 %	47,28 %
Інші	8 191	10,45 %	7 569	8,46 %	-759,0 %
Всього	78 386	100 %	89 439	100 %	14,10 %

Джерело: сформовано авторами на основі джерела [4]

Рис. 1. Продажі нових автомобілів в Україні

Джерело: сформовано авторами на основі джерела [4]

рів ринку, яку складають “Renault”, “Toyota”, “KIA”.

На четверте місце піднявся “BMW”, який у минулому році обіймав дев’яту позицію, а в попередньому місяці – тринадцяту. “Mercedes-Benz” виявився одним з небагатьох брендів, що продемонстрували зростання продажів в річному вимірі, показавши шостий результат місяця. Роком раніше він займав 14 сходинку рейтингу, а в березні цього року був одинадцятим [6].

Топ-10 брендів ринку нових легкових автомобілів у квітні 2020 р. має такий вигляд:

- 1) “Renault” – 771 шт. (-31 % до квітня 2019 р.);
- 2) “Toyota” – 428 шт. (-56 %);
- 3) “KIA” – 259 шт. (-59 %);
- 4) “BMW” – 184 шт. (-11 %);
- 5) “Skoda” – 180 шт. (-67 %);
- 6) “Mercedes-Benz” – 177 шт. (+16 %);
- 7) “Mazda” – 173 шт. (-15 %);
- 8) “Nissan” – 133 шт. (-69 %);
- 9) “Peugeot” – 131 шт. (-33 %);
- 10) “Hyundai” – 121 шт. (-68 %) [6].

Найбільш продаваним автомобілем за три місяці став “Renault Duster” (278 штук).

Всього за період із січня по квітень поточного року на українському ринку було зареєстровано 23,9 тис. продажів нових легкових автомобілів, що на 5 % менше, ніж торік [6].

Загалом у 2019 р. було реалізовано майже 98 тис. легкових і легких комерційних авто (масою до 3,5 т).

Те, яку галузь у розвинених країнах зараховують до стратегічно важливих, в Україні значною мірою залежить від кулуарних політичних рішень, що можна включити до бар’єрів входу у галузь для іноземних інвесторів. Внутрішній ринок України є незаповненим і навіть ненасиченим, тому має певний запас місткості. За кількістю автомобілів на душу населення Україна значно поступається економічно розвиненим країнам і країнам ЄС (рис. 2). Рівень забезпечення населення легковими автомобілями в Україні на 1 000 осіб у 2019 р. становив лише 202 авто, що значно нижче показників європейських країн, тоді як у США він складає 910 авто, в Італії – 625 авто, у Польщі – 571 авто, а в Німеччині – 555 авто та 571 авто за цей же період.

За даними «Укравтопрому» та «Автоконсалтинг», ПАТ «УкрАВТО» сьогодні є найбільшим за обсягом продажу та контролює близько 30% українського ринку легкових автомобілів. На ПАТ «АІС» та ПАТ «Богдан» припадають по 10% ринку. Отже, близько 50% ринку легкових автомобілів контролюється трьома корпораціями, що суттєво підвищує ризик прояву ефектів монополізації українського ринку.

До другої групи належать такі компанії, як ПАТ «Концепт АВТО», що спеціалізується на реалізації автомобілів марок “Toyota” і “Lexus”, та “ALFA automotive group”, що реалізує автомобілі марки “Mazda”. Крім того, на ринку працюють монопрофільні (трендові) об’єкти торговельної інфраструктури й так звані багатопрофільні (3S-центри), які, крім продажів авто, займаються наданням різних сервісних послуг клієнтам, зокрема тим, які придбали авто у цьому центрі.

Саме завдяки розгалуженим дилерським мережам забезпечується зростання продажів по всьому світі.

Український ринок автомобілів складається не лише з купівлі-продажу нових автомобілів, адже його левову частку складає купівля-продаж вживаних автомобілів.

За даними асоціації «Укравтопром», за підсумками 2019 р. на українські номери перейшли 408,1 тис. легкових автомобілів, які були в експлуатації, що в 3,5 рази більше, ніж у 2019 р. Майже 75% від цієї кількості охопили машини походженням з країн ЄС.

За оцінками експертів, таку динаміку зумовили лібералізація умов розмитнення автомобілів, що були в експлуатації, та надана державою можливість легалізувати легкові автомобілі, які порушили умови транзитного або тимчасового перебування в Україні.

В результаті цього у 2019 р. реєстрації старих машин майже в 5 разів перевищили продажі нових.

Маркою-лідером серед легкових авто з пробігом, вперше зареєстрованих в Україні, стала “Volkswagen”. У 2019 р. українці поставили на облік 74 856 імпортованих фольксвагенів не першої свіжості, що в 16 разів більше, ніж нових автомобілів цієї ж марки.

Друге місце посідає “Opel” з показником 34 893 старих авто. Первинні реєстрації вживаних опелів в 93 рази пере-

вершили результат нових. “Renault” посіла третє місце, маючи 31 994 авто з пробігом (вдвічі більше продажів нових рено). Четвертою за популярністю стала “Skoda”, імпортований секонд-хенд якої вибрали 31 920 українців, тобто більш ніж у 5 разів більше тих, хто вибрав нові шкоди. Замикає п’ятірку лідерів первинного ринку легкових автомобілів з пробігом “Ford” із результатом 28 202 машини. Нових фордів у минулому році було реалізовано в 16 разів менше (рис. 3).

Більшість автомобілів, які завозилися в нашу країну, склали машини з Європи та Америки. Середній вік лег-

ковиків на «вторинці» у першому кварталі 2020 р. становив 12 років. Загалом (до 18 березня) відбулося 185 тисяч перереєстрацій авто на нового власника, тобто практично стільки ж, як і за три місяці минулого року (у 2019 р. було 187 тис.). Це свідчить про те, що вторинний ринок в Україні зріс (адже якщо би не введення карантину, в березні могло би бути перереєстровано на 35–40 тис. легковиків більше).

Якщо порівнювати середній вік автомобілів в Україні із світом, то він складає 21,5 рік (рис. 4).

За тенденціями динаміки старіння або омолодження автопарку можна зробити висновок, багаті нація або зубожіє.

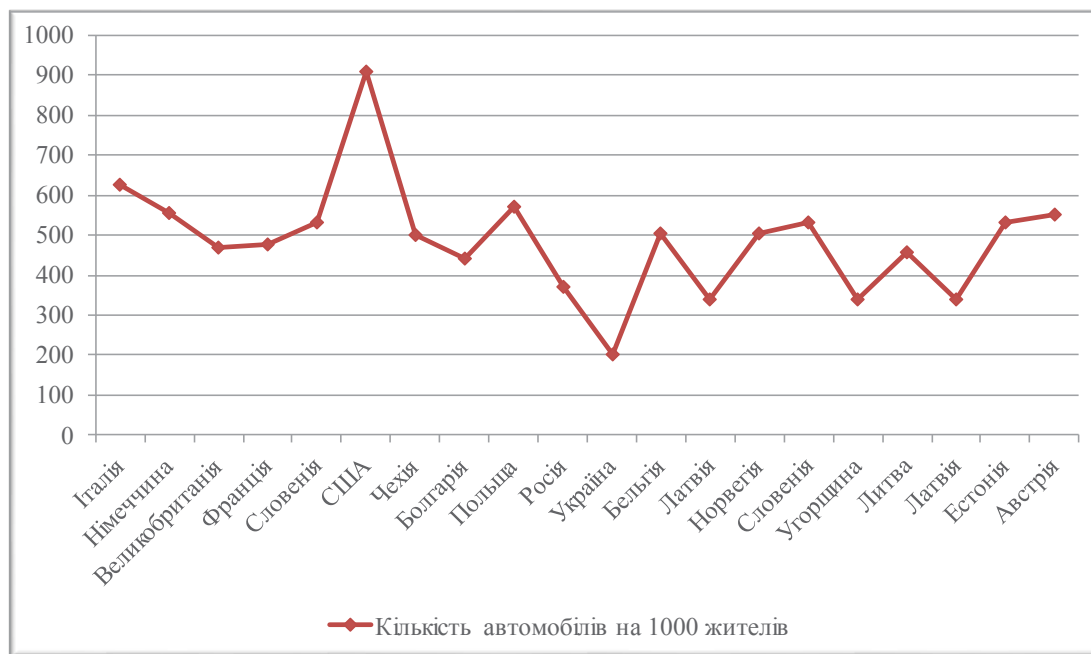

Рис. 2. Концентрація легкових автомобілів на 1 000 жителів

Джерело: сформовано авторами на основі джерела [7]

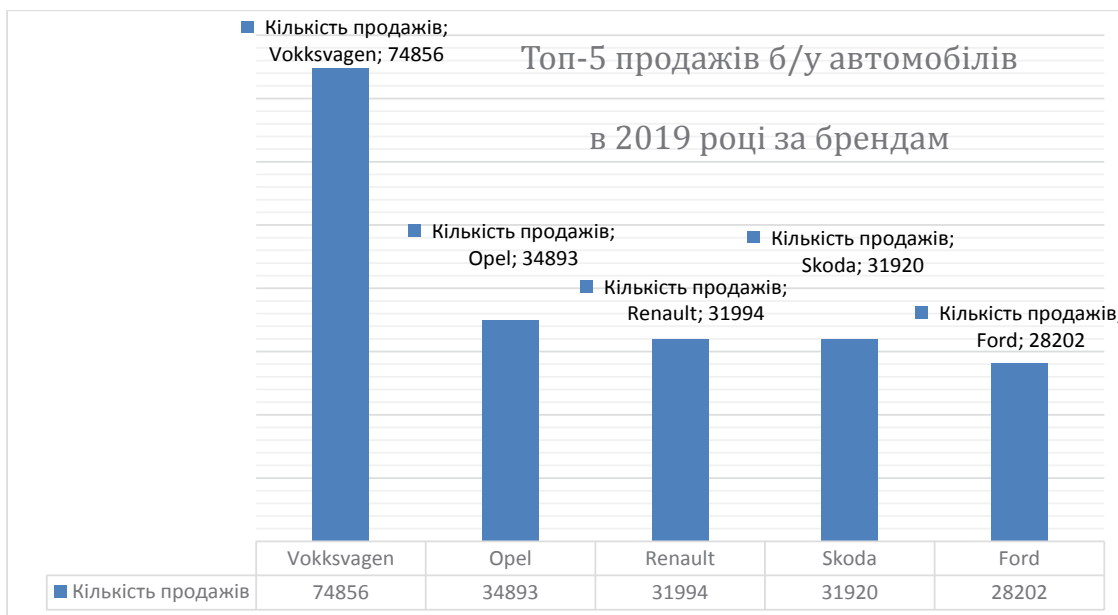

Рис. 3. Топ-5 продажів вживаних автомобілів у 2019 р. за брендами

Джерело: сформовано авторами на основі джерела [8]

Рис. 4. Середній вік автомобілів в різних країнах

Джерело: сформовано авторами на основі джерела [9]

Показник середнього віку автомобілів показує, що наша країна аж ніяк не збагачується. З кожним роком автопарк старішає й старішає.

В процесі дослідження встановлено, що автопарк країн ЄС також старішає. В Литві автомобілів старше 10 років більше 86 %, а у віці до 2 років – менше 5 %. Другою країною з кінця є Угорщина, у якій кількість автомобілів до 2 років трохи не дотягує до 7%, а авто старше 10 років – більше 40 %. Третьою за рейтингом з кінця є Латвія, адже авто до 2 років тут близько 8 %, а старше 10 років – без малого 60 %.

Слід зазначити, що автомобілі старіють не в усіх країнах Європи. Зокрема, в Данії автомобілів до 2 років майже 45 %, у Бельгії їх близько 43 %, а в Австрії – трохи менше 40 %. Це три країни-лідери з найновішим у Європі автопарком.

Загалом протягом перших трьох місяців 2020 р. першу реєстрацію було проведено для 82,8 тис. ввезе-

них з-за кордону вживаних легковиків. Для порівняння, у першому кварталі минулого року, на який припала перша хвиля «легалізації євроблях», ця кількість сягнула 193,8 тис. шт. (рис. 5).

Основною особливістю ринку легкових автомобілів Європейського Союзу є те, що цей сектор є одним з провідних учасників формування валового внутрішнього продукту.

За даними Асоціації Європейських Виробників Автомобілів (АСЕА) у 2019 р. в Європі (ЄС-28) зареєстровано більше 15,3 млн. нових легкових автомобілів, що на 1,2 % більше, ніж у 2018 р.

Найбільш продавани моделі нових автомобілів у Європі за 2017–2019 рр. представлені в табл. 2.

Дані табл. 2 свідчать про те, що лідером продаж протягом періоду дослідження є “Volkswagen Golf”. Зменшення відбулось проти 2017 р. по трьох моделях, таких як “Volkswagen Golf”, “Renault Clio”, “Ford Fiesta”, на 23 582, 18 478 та 22 583 відповідно. Якщо ж проводити порівняння з 2018 роком, то слід відзначити, що по моделях “Renault Clio” та “Ford Fiesta” все ж таки відбувається зменшення на 25 866 та 37 912, а продаж моделі “Volkswagen Golf” зріс на 13 292. Найнижчий показник у 2019 р. має “Ford Fiesta”, а саме 233 019.

Динаміка продаваних моделей зображена на рис. 6.

У квітні 2020 р. у Європі, де здійснювались тільки онлайн-продажі машин, лідером з реалізації стала Німеччина, де було продано 120 840 машин (-61,1 %) [12].

За даними Асоціації автомобільної промисловості Німеччини (VDA), німецький автомобільний ринок показав падіння на тлі введеного в країні карантину, через який робота дилерських центрів фактично була призупинена на

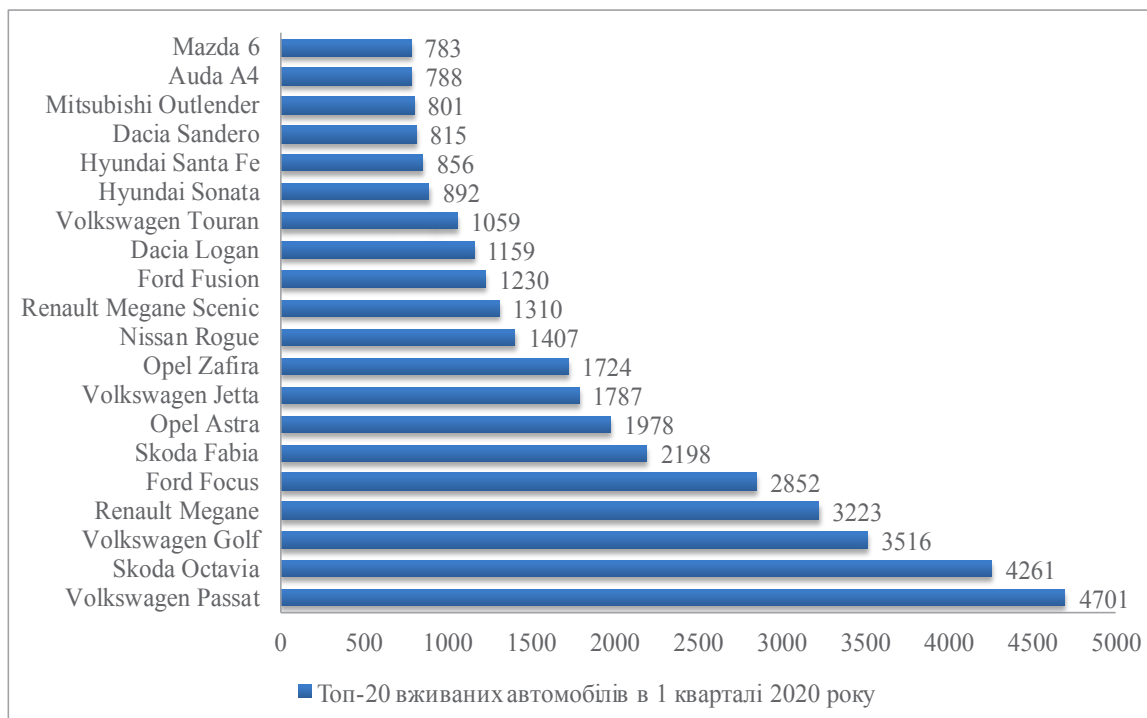

Рис. 5. Топ-20 вживаних автомобілів у I кварталі 2020 року

Джерело: сформовано авторами на основі джерела [10]

Найбільш продані моделі автомобілів у Європі (ЄС-28) за 2017–2019 рр.

№	Модель	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -)	
					2017 р.	2018 р.
1	Volkswagen Golf	482 177	445 303	458 595	-23 582	13 292
2	Volkswagen Polo	271 369	295 403	330 922	59 553	35 519
3	Renault Clio	321 472	328 860	302 994	-18 478	-25 866
4	Volkswagen Tiguan	236 323	250 842	297 224	60 901	46 382
5	Skoda Octavia	227 213	216 676	268 954	41 741	52 278
6	Nissan Qashqai	247 199	229 382	260 428	13 229	31 046
7	Ford Focus	212 353	199 197	243 825	31 472	44 628
8	Dacia Sandero	194 996	211 680	233 460	38 464	21 780
9	Ford Fiesta	255 602	270 931	233 019	-22 583	-37 912
10	Dacia Duster	145 682	180 391	231 906	86 224	51 515

Джерело: сформовано авторами на основі джерел [11; 12]

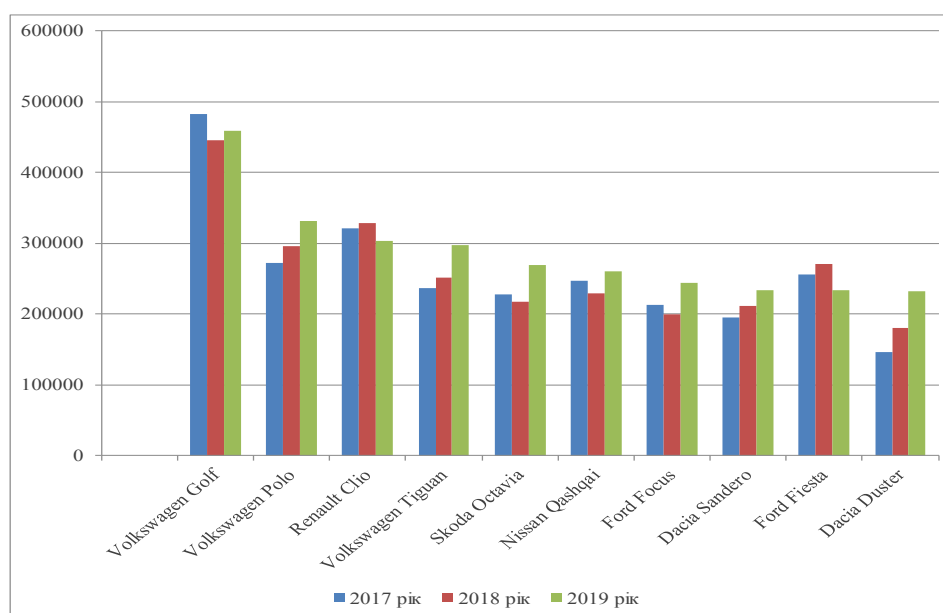

Рис. 6. Динаміка найбільш проданих моделей автомобілів у Європі (ЄС-28) за 2017–2019 рр.

Джерело: сформовано авторами на основі джерел [11; 13]

півтора місяці.

Наступний результат серед європейських авторинків продемонструвала Франція з показником 20 997 машин (-88,8 %). Третю сходинку займає Великобританія, результат якої склав 4 121 проданих автомобілів (-97,3 %). При цьому британський авторинок обвалився сильніше за всіх, а саме до результатів 1946 р.

Замикаючою серед європейських лідерів цього разу є Італія, чії дилери реалізували 4 279 автомобілів (-97,6 %). Крім того, авторинок Іспанії у квітні впав на 96,5 %, склавши 4 163 автомашини. При цьому потрібно зазначити, що результат квітня 2020 р. виявився гіршим за останні 20 років.

Як повідомляє Європейська торгова асоціація АСЕА, в першому кварталі 2020 р. зниження продажів склало більше 25 %. За цей період у Європі було зареєстровано 567 308 нових легкових автомобілів, а минулого року їх було більше 1,64 мільйона [12].

Отже, як ми визначили, кожна країна у Європейському Союзі має свої особливості розвитку та функціонування ринку легкових автомобілів. Проте основними факторами успіху все ж таки вважаються відкритість інвестиційної політики, висококваліфікована робоча сила та спрямування

всіх виробничих потужностей на отримання позитивних результатів і високих показників обсягів виробництва.

Основним прогнозом розвитку ринку легкових автомобілів є збільшення кількості екологічно чистих моделей. Електрокари розробляють багато відомих автомобільних автоконцернів. Багато компаній уже займаються продажем таких автомобілів, які встигли завоювати серця покупців. В цьому напрямі аналітичні дослідження показують тенденцію до зростання.

У перший місяць 2020 р. українці придбали 587 легкових автомобілів на електричній тязі, що на третину більше, ніж роком раніше [14].

Зазначається, що зростання було забезпечене за рахунок збільшення реєстрацій автомобілів, що були в експлуатації (+37 %), тоді як попит на нові електромобілі трохи знизився (-5 %).

Частка нових машин на січневому ринку легкових електромобілів становить 6 % проти 8 % у 2019 р.

Обсягоутворюючою моделлю на ринку електрокарів продовжує залишатися “Nissan Leaf”. У січні 216 таких авто отримали українські номери.

З другого по четверте місця в рейтингу посіли автомобілі американської компанії “Tesla”, а саме “Model S”

(58 шт.), “Model 3” (41 шт.) і “Model X” (34 шт.).

Замикає січневу п'ятірку найпопулярніших в Україні електромобілів “Chevrolet Bolt”, який вибрали 32 автомобіліста [14].

У січні український автопарк поповнили майже 7,1 тис. нових легкових авто, що на 35 % більше, ніж роком раніше.

Через епідемію коронавірусу імпорту автомобілів в Україні опинився в підвішеному стані. Він не зупинився, адже машини прибували з-за кордону на автовозах, оскільки вантажні перевезення не припинялися, і в морські порти у контейнерах. Їх навіть можна було розмитити й провести сертифікацію, але до 12 травня перша державна реєстрація вживаних авто у сервісних центрах МВС була неможлива [15].

Протягом карантину поставкою вживаних авто опікувалися автотрейдери. Можливо, незабаром зросте й частка авто, які прибули із США. Частина таких була завантажена в контейнери та на кораблі ще до оголошення карантину, інші купувалися з думкою про те, що поки діють обмеження, введені через коронавірус, пролетить час транспортування машини через океан.

В результаті спалаху Covid-19 і впровадження карантину в березні реалізація автомобілів на ринках ЄС впала на 55,1 % у річному вираженні. Найбільше падіння зачепило Італію, де кількість реєстрацій нових авто знизилась на 84,5 % [16].

Попит по всьому регіону скоротився більш ніж наполовину в минулому місяці, знизившись з 1,2 млн. одиниць, зареєстрованих у березні 2019 р., до 567 тис.

Ринки всіх 27 країн ЄС скоротилися в березні, найбільш це торкнулося Італії, де кількість реєстрацій впала на 85,4 % до 28 тис. нових автомобілів (відносно 194 тис. автомобілів у березні 2019 р.).

Організація також відзначає падіння на ключових ринках, адже попит у Франції впав на 72,2 %, в Іспанії – на 69,3 %, а в Німеччині було зафіксовано менш різке падіння (-37,7 %).

У квітні порівняно з тим же місяцем 2019 р. продажі нових легкових автомобілів у ЄС знизились на 76,3 %. Про це повідомила Асоціація європейських виробників автомобілів (АСЕА) [16].

Причиною обвалу автомобільного ринку стала практично повна зупинка виробництва на кілька тижнів, а також закриття дилерських центрів через локдаун, про що зазначає АСЕА.

Всього ж за квітень у всіх країнах Європи було реалі-

зовано 338 тис. автомобілів проти 1,5 млн. роком раніше. За 4 місяці 2020 р. автодилери країн ЄС вже не змогли продати 2,2 млн. автомобілів із запланованих, а це означає важку економічну ситуацію як у автовиробників, так і у дилерських центрів.

Згідно з підрахунками МВФ, у менш оптимістичному сценарії, якщо пандемію не вдасться стримати у першому півріччі 2020 р., світова економіка може знизитися на 6 %, а в разі переходу шоків пандемії на 2021 р. світова економіка у 2021 р. може впасти ще на 8 %. Нову економічну кризу фонд називає найбільшою з часів Великої депресії 1930-х рр. [16].

Висновки. Ринку легкових автомобілів переживає сьогодні не найкращі часи. Більша частина внутрішнього попиту покривається за рахунок імпорту готових автомобілів, відповідно, кошти від реалізації автомобілів в Україні інвестуються в закордонні виробництва, а вітчизняна галузь автомобілебудування не отримує необхідних інвестицій у розвиток. За кількістю автомобілів на душу населення Україна значно поступається економічно розвиненим країнам і країнам ЄС.

Характерними рисами вітчизняної автомобільної промисловості є низька конкурентоспроможність автотранспортних засобів, особливо легкових автомобілів, спрямованість на внутрішні ринки та перевищення обсягів імпорту порівняно з виробництвом.

Основною особливістю ринку легкових автомобілів Європейського Союзу є те, що цей сектор є одним з провідних учасників формування валового внутрішнього продукту. Світові лідери з виробництва та продажу авто з року в рік виборюють своїх споживачів, здійснюючи постійний пошук нових ринків збуту автомобільної продукції.

Розвиток у світі загалом та Україні зокрема вторинного авторинку дає змогу національним дилерам розширити сервісний сегмент своєї діяльності та підвищити якісні характеристики автомобілів, продовжуючи їх життєвий цикл та мінімізуючи навантаження на навколишнє середовище.

Основним прогнозом розвитку ринку легкових автомобілів є збільшення кількості екологічно чистих моделей.

Світовий ринок автомобілів переходить до фази зниження через рецесію світової економіки та пандемію Covid-19 практично в усіх країнах світу. Вплив цих екзогенних чинників настільки сильний, що очікується негативний попит на нові транспортні засоби протягом усього 2020 р.

Список використаних джерел:

1. Ковалевський Л., Коровайченко Н. Світовий автомобільний ринок: сучасний стан, особливості та перспективи розвитку. URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/5-6%20\(82-83\)/7.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/5-6%20(82-83)/7.pdf) (дата звернення: 15.05.2020).
2. Антонюк О. Автотранспорт: суть та структура. *Ділова Швейцарія*. 2019. № 3. С. 57–58.
3. Луценко О. Автоексперт – 2009: результати експертного опитування топ-менеджменту українських автомобільних компаній. *Маркетинг в Україні*. 2009. № 1. С. 13–14.
4. Украинский рынок новых авто в 2019 году продемонстрировал стабильный рост. URL: <http://autoconsulting.ua/article.php?sid=45548> (дата звернення: 25.05.2020).
5. В Україні продажі нових легкових автомобілів зросли на 35%. URL: <https://strichka.com/article/99759803> (дата звернення: 27.05.2020).
6. Українці в квітні скоротили купівлю нових авто на 41%. URL: https://espresso.tv/news/2020/05/04/ukrayinci_v_kvitni_skorotyly_kupivlyu_novykh_avto_na_41_ukravtoprom (дата звернення: 27.05.2020).
7. Сколько в разных странах машин на душу населения? Инфографика. URL: https://aif.ru/auto/about/skolko_v_raznyh_stranah_mashin_na_dushu_naseleniya_infografika (дата звернення: 27.05.2020).
8. Ринок б/у автомобілів: за 2019 рік на українські номери перейшли 408 тис. «легковиків». URL: http://finbalance.com.ua/news/rinok-b_u-avtomobiliv-za-2019-rik-na-ukranski-nomeri-pereyshli-408-tis-lehkovikiv (дата звернення: 27.05.2020).
9. Средний возраст автомобилей в Украине превышает 20 лет. URL: <https://tsn.ua/ru/ukrayina/sredniy-vozrast-avtomobiley-v-ukraine-prevyshaet-20-let-1146537.html> (дата звернення: 29.05.2020).

10. Імпорт авто з пробігом: топ-20 «свіжопригнаних» легковиків початку 2020-го. URL: <https://auto.ria.com/uk/news/topnews/250183/import-b-u-top-20-svezheprignannykh-legkovushek-nachala-2020-go.html> (дата звернення: 30.05.2020).
11. Статистика автопродаж автомобилей в Європе за 2019 год. URL: <https://proautomoto.com/category/194-2019> (дата звернення: 30.05.2020).
12. Статистика автопродаж автомобилей в Європе за 2020 год. URL: <https://proautomoto.com/category/204-2020> (дата звернення: 30.05.2020).
13. Рейтинги продаж автомобилей в Європе в 2019 году. URL: <http://serega.icnet.ru/cars-sales-actual-europe.html> (дата звернення: 30.05.2020).
14. В Україні на третину зріс ринок електромобілів. URL: <https://uatv.ua/v-ukrayini-na-tretynu-zris-rynok-elektromobiliv> (дата звернення: 31.05.2020).
15. Какіє автотранспорти українці покупали в карантин. Ітоги продаж по маркам і моделям за апрель 2020 г. URL: <https://www.autoconsulting.com.ua/article.php?sid=46349> (дата звернення: 31.05.2020).
16. Продажі нових легкових автомобілів у країнах ЄС впали на 55%. URL: https://zaxid.net/prodazhi_avtomobiliv_u_krayinah_yevrosoyuzu_vpali_na_55_n1501097 (дата звернення: 31.05.2020).

References:

1. Kovalevskiy L., Korovaichenko N. Svitoviy avtomobilnyi rynek: suchasnyi stan, osoblyvosti ta perspektyvy rozvytku [The world automobile market: current state, features and prospects of development]. URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/5-6%20\(82-83\)/7.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/5-6%20(82-83)/7.pdf).
2. Antoniuk O. Avtotransport: sut ta struktura (2019) [Motor transport: essence and structure]. *Dilova Shveysariia*, no. 3, pp. 57–58.
3. Lutsenko O. Avtoekspert – 2009: rezultaty ekspertnoho opytuvannya top-menedzhmentu ukrainskykh avtomobilnykh kompanii [Autoexpert – 2009: results of an expert survey of top management of Ukrainian car companies]. *Marketynh v Ukraini*, no. 1, pp. 13–14.
4. Ukrainskiy rynek novykh avto v 2019 godu prodemonstiroval stabil'nyy rost [Elektronnyi resurs]. URL: <http://autoconsulting.ua/article.php?sid=45548>.
5. V Ukraini prodazhi novykh lehkovykh avtomobiliv zrosly na 35% [Elektronnyi resurs]. URL: <https://strichka.com/article/99759803>.
6. Ukrainsi v kvitni skorotyly kupivliu novykh avto na 41% [Elektronnyi resurs]. URL: https://espreso.tv/news/2020/05/04/ukrayinci_v_kvitni_skorotyly_kupivlyu_novykh_avto_na_41_ukravtoprom.
7. Skol'ko v raznykh stranakh mashin na dushu naseleniya? Infografika [Elektronnyi resurs]. URL: https://aif.ru/auto/about/skolko_v_raznyh_stranakh_mashin_na_dushu_naseleniya_infografika.
8. Rynek b/u avtomobiliv: za 2019 rik na ukrainski nomery pereishly 408 tys. "lehkovykiv" [Elektronnyi resurs]. URL: https://aif.ru/auto/about/skolko_v_raznyh_stranakh_mashin_na_dushu_naseleniya_infografika.
9. Sredniy vozrast avtomobiley v Ukraine prevyshaet 20 let [Elektronnyi resurs]. URL: <https://tsn.ua/ru/ukrayina/sredniy-vozrast-avtomobiley-v-ukraine-prevyshaet-20-let-1146537.html>.
10. Import avto z probihom: top-20 "svizhopryhnanikh" lehkovykiv pochatku 2020-ho [Elektronnyi resurs]. URL: <https://auto.ria.com/uk/news/topnews/250183/import-b-u-top-20-svezheprignannykh-legkovushek-nachala-2020-go.html>.
11. Statistika avtoprodazh avtomobiley v Evrope za 2019 god [Elektronnyi resurs]. URL: <https://proautomoto.com/category/194-2019>.
12. Statistika avtoprodazh avtomobiley v Evrope za 2020 god [Elektronnyi resurs]. URL: <https://proautomoto.com/category/204-2020>.
13. Reytingi prodazh avtomobiley v Evrope v 2019 godu [Elektronnyi resurs]. URL: <http://serega.icnet.ru/cars-sales-actual-europe.html>.
14. V Ukraini na tretynu zris rynek elektromobiliv [Elektronnyi resurs]. URL: <https://uatv.ua/v-ukrayini-na-tretynu-zris-rynok-elektromobiliv>.
15. Kakie avtomobili ukrainsy pokupali v karantin. Itogi prodazh po markam i modelyam za aprel' 2020 g. [Elektronnyi resurs]. URL: <https://www.autoconsulting.com.ua/article.php?sid=46349>.
16. Prodazhi novykh lehkovykh avtomobiliv u krainakh YeS vpaly na 55 % [Elektronnyi resurs]. URL: https://zaxid.net/prodazhi_avtomobiliv_u_krayinah_yevrosoyuzu_vpali_na_55_n1501097.

СОПОСТАВЛЕНИЕ АВТОМОБИЛЬНОГО РЫНКА УКРАИНЫ И РАЗВИТЫХ СТРАН ЕС

Аннотация. В статье раскрыты факторы, влияющие на успех деятельности украинских автодилеров. Проанализирована динамика продаж новых автомобилей в Украине в 2018–2019 гг. по брендам. Определена концентрация легковых автомобилей на 1 000 жителей в Украине, экономически развитых странах и странах ЕС. Уделено особое внимание вторичному рынку легковых автомобилей Украины. Проведено сравнение среднего возраста автомобилей в Украине с миром, наиболее продаваемых авто в Украине и Европейском Союзе. Определен топ-20 бывших в употреблении автомобилей в 1 квартале 2020 г. Раскрыто влияние вспышки Covid-19 и внедрение карантина на автомобильный рынок стран Европейского Союза. Определены наибольшие мировые автоконцерны, продажи которых превысили миллион единиц. Определены особенности развития мирового автомобильного рынка в современных условиях. Обосновано развитие рынка легковых автомобилей экологически чистых моделей.

Ключевые слова: автомобили, Европейский Союз, бывшие в употреблении авто, динамика, тенденции, Covid-19, электрокары.

COMPARISON OF THE AUTOMOTIVE MARKET OF UKRAINE AND DEVELOPED EU COUNTRIES

Summary. The world car market in modern conditions is one of the most developed commodity markets in the world, where a huge number is concentrated manufacturers and sellers of vehicles. It is constant and rigid competition between manufacturers, especially in the passenger car segment. The automotive industry has a direct impact on technological progress and better than many statistical statements shows the solvency of the population, and hence the standard of living. The automotive industry, being, on the one hand, a large consumer of material, labor and financial resources, and on the other – one of the main producers of industrial products, plays an important role in the development of social production and the country's economy in general. To the greatest extent the development of the country is characterized by two industries: automotive and aircraft. In many countries, the automotive industry is a strategic sector of the economy, is at the forefront of technology development, which, along with related and ancillary industries, represents a significant share of the national industry, providing more jobs and more added value. Innovations introduced in the automotive industry inevitably force others industries to improve their production. Due to the fact that there are many such industries, there is a rise of all industry, and hence the economy as a whole. Therefore, this industry rightly considered the locomotive of the country's economy. The modern world car market exists in conditions of excess supply, declining demand and fierce competition between manufacturers. This situation forces the automotive industry companies that want to occupy a worthy position in the world market, to go the way of unification, concentration and significant cost reductions. Prospects for consolidated companies as a whole predictable, it is somewhat more difficult to determine what awaits independent automakers, which are increasingly more difficult to survive and compete in a globalized global automotive market. The article reveals the factors that affect the success of Ukrainian car dealers. The dynamics of sales of new cars in Ukraine in 2018–2019 is analyzed by brands. The concentration of cars per 1000 inhabitants in Ukraine, economically developed countries and EU countries is determined. Special attention is paid to the secondary market of passenger cars of Ukraine. A comparison of the average age of cars in Ukraine with the world, the best-selling cars in Ukraine and the European Union. Definitely the biggest global automakers, whose sales exceeded one million units, the peculiarities of the development of the world automobile market in modern conditions are revealed. The top 20 used cars in the 1st quarter of 2020 have been identified. The impact of the Covid-19 outbreak and the introduction of quarantine on the automotive market of the European Union have been revealed. The development of the market of passenger cars of environmentally friendly models is substantiated.

Key words: cars, European Union, used cars, dynamics, trends, Covid-19, electric cars.

УДК 339.9

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-31-12>

Мовсесян А. С.

аспірант

*Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

Movsesyan Areg

Postgraduate Student

*Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman*

РОЗВИТОК СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА ЄС В ТОРГІВЛІ МЕДИЧНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ

Анотація. Дослідження ринку медичних виробів є актуальним з трьох причин: по-перше, він являє собою один з елементів сфери соціального захисту громадян, а тому його стан має прямий та опосередкований вплив на здоров'я населення; по-друге, в розвинутих країнах цей сектор економіки генерує багатомільярдні потоки коштів; по-третє, дана область є відображенням наукового та технологічного прогресу країни у цілому. На жаль, український ринок переживає труднощі за всіма зазначеними напрямками, а в світлі підписаної Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом одним з шляхів покращення положення є посилення взаємного співробітництва. Для розуміння перспектив такої співпраці важливо усвідомлювати масштаби ринків України та союзу, їх грошове та структурне вираження. В статті проаналізовані показники та структура зовнішньо-торгівельних операцій, поточних ринкових обсягів та динаміка їх розвитку, наведені тенденції окремих медичних сегментів, на основі чого можна спрогнозувати виклики та можливості, що стоять перед вітчизняною та європейською економікою.

Ключові слова: медичний виріб, ринок, співробітництво, партнерство, Європейський Союз, торгівля.

Вступ та постановка проблеми. Для успішного функціонування ринок медичних виробів, як і будь-який інший сегмент економіки, повинен бути конкурентно-спроможним. Високий внутрішній попит на вітчизняні вироби, підкріплений адекватним торговим балансом з іншими країнами світу, свідчатиме про його здоровий стан. У протилежному випадку необхідно ідентифіку-

вати ті проблеми та виклики, що заважають збалансувати внутрішнє виробництво та імпортно-експортні операції. Європейська сфера медичного обладнання давно визнана одним із світових лідерів, і після підписання Угоди про асоціацію Україна прагне до повної гармонізації регуляторних норм з ЄС, однак, зміна законодавства не прирівняє обидва ринки в економічному сенсі. Ось чому аналіз